

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

(V)mbo-woordenboeken

Veel leerlingen in het vmbo-onderwijs hebben moeite met het raadplegen van de 'traditionele' woordenboeken. Ze vinden er moeilijk hun weg in en begrijpen de gecompliceerde informatie maar ten dele. Uitgeverij Het Spectrum was eind vorig jaar de eerste die met vereenvoudigde woordenboeken speciaal voor het vmbo op de markt kwam, namelijk de Prisma expresswoordenboeken Engels-Nederlands en Nederlands-Engels. Het zijn forse pockets (18.000 respectievelijk 12.000 trefwoorden), die zich kenmerken door een aangepaste typografie, een duidelijke uitleg en veel voorbeeldzinnen. Binnenkort verschijnt ook een Prisma expresswoordenboek Nederlands.

Van Dale Lexicografie heeft inmiddels ook een woordenboek ontwikkeld dat aansluit bij het kennis- en taalniveau van vmbo-leerlingen en mbo-studenten, namelijk het *Woordenboek Nederlands voor vmbo & mbo*. Het is een kloek, gebonden woordenboek – misschien wat dik voor de schooltas – dat zo'n 15.000 trefwoorden bevat. Het geeft een korte uitleg in makkelijk te begrijpen bewoordingen. Zo staat er bij *innerlijk* "hoe iemand van binnen is; wat iemand denkt en voelt", en bij *opportunisme* "het verschijnsel dat iemand zijn of haar mening makkelijk verandert als dat hem of haar voordeel geeft".

Onder de opgenomen woorden bevinden zich veel 'schooltaalwoorden': wat moeilijkere woorden die vaak in het onderwijs en in schoolboeken gebruikt worden, zoals *argument*, *conclusie*, *naarmate*, *daaromtrent* en *zogenaamd*. De lemma's geven informatie over betekenis, woordsoort en -geslacht (versimpeld tot *de-* of *het-*woord), afbreekpunten, meervoud en syno- en antoniemen. Vrijwel alle trefwoorden worden toegelicht met een duidelijke voorbeeldzin, en onder het motto 'een plaatje zegt meer dan duizend woorden' zijn er soms tekeningetjes opgenomen, die de tekst overigens ook wat 'lucht' geven. En ten slotte staan er veertig "woordverhalen" in: korte kaderteksten ter lering en vermaak over onderwerpen als leestekens, briefconventies, het verschil tussen *jou* en *jouw*, en de etymologie van *teen* en *schoen*.

- *Prisma expresswoordenboeken Engels-Nederlands* en *Nederlands-Engels* kosten € 8,95 (ingenaaid, ca. 480 blz.). ISBN 978 90 274 1917 0 resp. 978 90 274 1905 7
- *Woordenboek Nederlands voor vmbo & mbo* kost € 28,50 (gebonden, 752 blz.) ISBN 978 90 6648 795 6

■ BOSKOOPS

Nog niet zo lang geleden sprak men in het boomkwekersdorp Boskoop een inmiddels vrijwel uitgestorven Zuid-Hollands dialect dat zich onderscheidde door de – hoe kan het anders? – vele boomkwekers termen die erin voorkwamen. Het dialect is in een ver verleden al door verschillende auteurs beschreven in woordenlijsten en publicaties, en die zijn nu, aangevuld met de resultaten van een enquête onder oude Boskopers, geordend en samengebracht in het woordenboekje *Hanggaiten en vuilrapertjes*. Het boek is geïllustreerd met foto's uit de oude doos.

Hanggaiten en vuilrapertjes. Boskops dialect- en boomkwekerswoordenboek van Rob Tempelaars e.a. is een uitgave van BnM uitgevers en kost € 17,90 (ingenaaid, 130 blz.). ISBN 978 90 8947 018 8

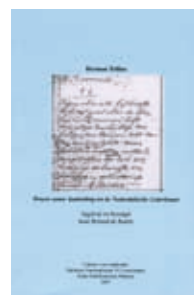
■ BOERENWOORDEN

Het *Boerenwoordenboek* van taalkundige en publicist Wim Daniëls is geen woordenboek van het boerenbedrijf, maar een lange opsomming van Nederlandse woorden met *boer* of *boerin* erin, zoals *boerenbont*, *Boerenhollands*, *boerenwormkruid*, *boerig*, *Boerinnenbond*, *hobbyboer*, *volboer* en *voortboeren*. Verder bevat het boerenuitdrukkingen, zoals 'Als een boer wijn drinkt en een pastoor karnemelk, dan zijn ze allebei ziek' en 'Twaalf boeren en een hond zijn dertien rekels', en lijsten van boerenplaatsnamen (*Boerdonk*, *Gasselterboerveen*), boerenachternamen (*Boerdonk*, *Bravenboer*) en pseudo-boerenwoorden (*tamboer*, *boerka*).

Boerenwoordenboek is een uitgave van Kuux Media en kost € 9,95 (ingenaaid, 96 blz.); het is (ook) te bestellen via info@kuux.nl. ISBN 978 90 809501 2 2

■ TOLLIUS' GRAMMATICA

Een oud werk dat nooit in druk is verschenen is de *Nederduitsche letterkunst* van Herman Tollius (1742-1822), hoogleraar aan de universiteit van Harderwijk. Dat werd tot nu toe niet als een gemis ervaren – volgens vermaarde taalkundigen als De Vooyoys en Kruyskamp zou Tollius' grammatica weinig nieuws te bieden hebben –, maar desondanks is het na meer dan tweehonderd jaar toch tot een uitgave gekomen, en wel omdat het werk een goed beeld geeft van de stand van zaken en de thema's in de achttiende-eeuwse taalkunde. De uitgave is bezorgd door Roland de Bonth.

Proeve eener aanleiding tot de Nederduitsche letterkunst is een uitgave van de Stichting Neerlandistiek en kost € 22,50 excl. porto (gelijmd, 156 blz.). Bestellingen bij de Stichting Neerlandistiek VU, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam. ISBN 978 90 8880 003 0

■ VERTAAL-DVD'S VAN DALE

U hebt ze misschien al zien staan in de boekenaanbiedingen (zie blz. 145): Van Dale's nieuwe grote elektronische vertaalwoordenboeken voor professioneel gebruik. Vergeleken met hun voorlopers van vijf jaar

geleden zijn deze digitale woordenboeken aanmerkelijk verbeterd qua gebruiksgemak en zoekmogelijkheden. Zo worden nu bij een zoekopdracht ook de lemma's getoond waar het zoekwoord nog meer in voorkomt, en wie alle vier de woordenboeken (Engels, Duits, Frans en Hedendaags Nederlands) aanschaft, kan die allemaal tegelijk doorzoeken – en zelfs van bijvoorbeeld het Frans naar het Duits vertalen. En zoals je mag verwachten bij een nieuwe druk zijn de woordenboeken ook uitgebreid met nieuwe woorden: “duizenden nieuwe vertalingen per taal”, in het woordenboek Nederlands-Engels zelfs tienduizend. Het ligt in de bedoeling om jaarlijks updates van de woordenboeken uit te brengen. De woordenboeken zijn geschikt voor Windows 2000/XP/Vista en ook – en dat is voor het eerst – voor OS X 10.4/10.5 op Macintosh-computers.

Het complete pakket bestaat uit de vertaalwoordenboeken Engels, Frans en Duits en het woordenboek Hedendaags Nederlands, en kost € 399,-. Losse vertaalwoordenboeken kosten € 179,-, Hedendaags Nederlands € 99,-. Geregistreerde gebruikers van een oudere versie van een van de vertaalwoordenboeken kunnen aanspraak maken op een korting van 30%.

ISBN: 978 90 6648 483 2 (Engels), 978 90 6648 484 9 (Frans), 978 90 6648 485 6 (Duits), 978 90 6648 482 5 (Nederlands), 978 90 6648 486 3 (hele pakket).

■ SNELLEZEN

Deel 67 in de 'TaalAnker'-reeks, een serie taalhulpboeken van uitgever Kluwer, gaat over snellezen en snel schrijven. De auteurs, Jolanda van den Braak en Judith Winterkamp, leggen uit hoe je een tekst sneller kunt lezen, begrijpen en onthouden door gebruik te maken van bepaalde aanknopingspunten die iedere tekst biedt. En als je dit onder de knie hebt, zeggen de auteurs, zul je ook tijdswinst boeken bij het schrijven, omdat je nu weet aan welke eisen een tekst moet voldoen.

Sneller lezen; sneller schrijven kost € 34,50 (gelijmd, 108 blz.). ISBN 978 90 130 5427 9

■ TIJDSCHRIFT VOOR NEERLANDISTIEK

Het tijdschrift *Neerlandica extra muros* was een tijdschrift voor en door beoefenaars van de neerlandistiek aan buitenlandse universiteiten, een groep die enigszins afgezonderd opereerde van de vakbroeders aan de nationale universiteiten. De laatste jaren is die scheiding vrijwel verdwenen, en daarom

vond de uitgever, de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek, het tijd worden voor een ander tijdschrift, waarin de gemeene deler van binnen- en buitenland, oftewel “grensoverschrijdende neerlandistiek”, een centrale plaats moet krijgen. Het eerste nummer van dit tijdschrift, dat *Internationale neerlandistiek* is genoemd, is onlangs verschenen. De letterkunde is hierin vooralsnog wat sterker vertegenwoordigd dan de taalkunde, maar het blad geeft een aantal besprekingen van recente taalkundige werken, en het bevat het artikel ‘Negerhollandse taalkunde’, over de stand van zaken in het onderzoek naar een van het Nederlands afgeleide creooltaal.

Internationale neerlandistiek is een uitgave van Rozenberg Publishers en kost voor 2008 (3 nummers van 84 blz.) € 35,- (buitenland € 40,-). Abonnementen en informatie: info@rozenbergps.com of 020 - 625 54 29. ISSN 0047-9276

■ GENTS

In 1907 promoveerde de Vlaming Jan Oscar De Gruyter (1885-1929) op een hogelijk gewaardeerd proefschrift over het Gentse dialect. De Gruyter kwam vervolgens in de toneelwereld terecht (waar hij vooral als bestuurder carrière maakte) en zijn proefschrift werd nooit gepubliceerd. Maar de reputatie ervan bleef bestaan, en nu, meer dan honderd jaar later, is het dan toch uitgegeven dankzij de inspanningen van emeritus hoogleraar Nederlandse taalkunde Johan Taeldeman. Het is een verzorgde editie met veel illustraties, die ook leven en werk van De Gruyter uitgebreid belicht. Het proefschrift zelf, dat de klank- en vormleer van het Gents beschrijft, is zowel in gedrukte tekst als in facsimile van het handgeschreven origineel in deze uitgave opgenomen.

Het Gentse dialect. Klank- en vormleer. Door dr. Jan Oscar De Gruyter (1907) is een uitgave van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) en kost € 25,- (gelijmd, 454 blz.). Bestellingen bij het secretariaat van de KANTL per e-mail (secretariaat@kantl.be) of telefoon (+32 9 265 93 40). ISBN 978 90 72474 75 9 ■